

REDAKTÖR

Jonna Johansson
jonna.johansson@msa.se

ANSVARIG UTGIVARE

Per Josefson
per.josefson@msa.se

KONTAKTPERSONER

STOCKHOLM
Per Josefson
per.josefson@msa.se

Oscar Björkman Possne
oscar.bjorkman.possne@msa.se

GÖTEBORG

Niklas Sjöblom
niklas.sjoblom@msa.se

Andreas Blomberg
andreas.blomberg@msa.se

www.mannheimerswartling.se

INFORMATIONSBREVET UTGES
I INFORMATIONSSYFTE OCH
ÄR INTE ATT BETRAKTA
SOM JURIDISK RÅDGIVNING.
INNEHÅLLET FÅR CITERAS
MED ANGIVANDE AV KÄLLA.

Innovation utan inkomster

Sverige och Stockholm rankas regelbundet bland de mest innovativa länderna respektive regionerna i världen, samtidigt som förmågan att kommersialisera innovationer utgör en svag punkt. Det är en av slutsatserna i Stockholms Handelskammares rapport *Stockholm – det nya Silicon Valley?* som publicerades den 6 maj.

På The Global Innovation Index lista över världens mest innovativa länder återfinns Sverige på tredje plats. Stockholm rankas som den mest innovativa huvudstadsregionen i Europa enligt en undersökning som gjordes av Europeiska kommissionen 2014. Resultaten återges i Stockholms Handelskammares rapport där det också konstateras att Stockholms förmåga att kommersialisera innovationer brister.

I maj förra året utsåg regeringen SWEDAC:s generaldirektör Peter Strömbäck till särskild utredare med uppdraget att föreslå hur statens framtida insatser inom det immaterialrättsliga området ska utformas för att stödja innovation och tillväxt. Resultatet av utredningen överlämnades i februari i år i form av betänkandet *Ökat värdeskapande ur immateriella tillgångar* (SOU 2015:16).

Utredningen identifierade bristande kunskap som ett problem för möjligheten att ta tillvara immateriella tillgångar. Av en undersökning som organisationen Företagarna genomförde 2013, och som hänvisas till i utredningen, framgick att 54 % (av 1 200 företag som besvarade undersökningen) inte ansåg sig ha några immateriella tillgångar. Ett uppseendeväckande resultat med tanke på att i stort sett alla företag i dagens samhälle har någon form av immateriella tillgångar. Självklara exempel är IT-, teknik- och läkemedelsföretag som satsar omfattande resurser på forskning och utveckling. Men också rena försäljningsbolag, utan någon egen produktutveckling

MANNHEIMER
SWARTLING

eller innovativ verksamhet, kan ha värdefulla immateriella tillgångar som kan vara av stor vikt för dess fortsatta existens, till exempel affärsmetoder, kundlistor och varumärken.

I utredningen framhålls att företagets kompetens inom det immaterialrättsliga området *"[i] det breda perspektivet" är låg, och att "företag ofta inte är medvetna om att de behöver stöd i att utveckla sin hantering av immateriella tillgångar"*.

Utän kunskap går det vare sig att identifiera de immateriella tillgångar som finns i företagets verksamhet, avgöra hur de bäst skyddas eller bedöma risken för intrång i någon annans immateriella rättigheter. Kompetensutveckling är således en nyckelfaktor för att skapa värde ur immateriella tillgångar.

En viktig kompetensutvecklande åtgärd kan vara att ta fram företagsspecifika strategier för hantering av immateriella tillgångar. Sådana strategier kan omfatta allt från att systematiskt identifiera vilka immateriella tillgångar som genereras eller redan finns i företaget, hur företaget medvetet kan skapa, bibehålla och skydda sådana tillgångar, till att konkretisera hur man ska maximera värdet av dem.

För att vara meningsfulla måste strategierna vara konkreta och särskilt anpassade till företagets verksamhet, behov, prioriteringar och ekonomiska möjligheter. Strategierna behöver inte nödvändigtvis vara särskilt omfattande eller komplicerade. Alltför ambitiösa projekt som inte svarar mot företagets behov rinner lätt ut i sanden eftersom de tar för mycket tid och energi från den dagliga affärsverksamheten, utan att bidra med motsvarande nytta. För komplicerade strategier riskerar också att vara svåra för medarbetarna i företaget att ta till sig, vilket leder till implementeringssvårigheter.

Med andra ord – de första stegen mot att bättre ta tillvara företags immateriella tillgångar bygger på kunskap om vad immateriella tillgångar är, hur immateriella tillgångar kan bidra till företagets affärs mål och hur detta konkret uppnås.

OSCAR BJÖRKMAN POSSNE
OSCAR.BJORKMAN.POSSNE@MSA.SE

Överföring till nytt medium kräver rättighetshavares samtycke

Den 22 januari i år meddelade EU-domstolen dom i målet mellan bolaget Art & Allposters och rättighetsorganisationen Stichting Pictoright (C-419/13). Domstolen förtydligade i domen att konsumtionsprincipen inte är tillämplig när mediet som ett upphovsrättsligt skyddat verk ingår i har ändrats. Avgörandet understryker vikten av att i avtal tydligt ange på vilket sätt ett upphovsrättsligt skyddat verk får exploateras.

Bolaget Art & Allposters BV ("Allposters") sålde bland annat reproduktioner av berömda konstnärers verk, vars upphovsrätt förvaltades av rättighetshavarorganisationen Stichting Pictoright ("Pictoright"). En av Allposters produkter var målardukar med berömda konstnärers verk, så kallade kanvastryck. För att tillverka kanvastrycken tog Allposters en pappersposter, lade på ett plastskikt på denna och överförde sedan bilden från postern till en målarduk. Detta gjordes genom en kemisk process, efter vilken bilden inte längre fanns kvar på den ursprungliga postern. Målarduken spändes därefter upp på en träram. De posters som användes i processen hade satts på marknaden inom EES med upphovsrätts-havarnas samtycke, vilket enligt den så kallade konsumtionsprincipen (av spridningsrätten) innebar att Allposters hade kunnat sälja dessa posters inom EES utan upphovsmannens godkännande.

Pictoright motsatte sig Allposters försäljning av kanvastrycken. Den centrala frågan i EU-domstolen var om kanvastrycken med stöd av konsumtionsprincipen kunde säljas utan upphovsrätts-havarnas uttryckliga samtycke. EU-domstolen hänvisar i domen bland annat till att unionslagstiftaren i InfoSoc-direktivet knöt konsumtion av spridningsrätten till *"exemplaret i fråga"*, *"fysisk vara"*

eller ”föremålet” och ansåg därför att överföring till ett annat medium, i det aktuella fallet, medförde att ett ”nytt föremål” skapats. Domstolens slutsats blev därför att spridningsrätten inte är konsumerad om mediet på vilket verket finns har ändrats på ett sådant sätt att det förändrade mediet, bedömt som en helhet, är ett annat föremål än det som förts ut inom EES med upphovsmannens samtycke.

EU-domstolens slutsats innebär att en ändring av det medium i vilket ett upphovsrättsligt skyddat verk ingår utgör en exemplarframställning som kräver upphovsrättshavarens samtycke. I detta fall var det alltså inte möjligt att överföra en bild från en pappersposter till en målarduk, och därefter sälja målarduken utan att först inhämta samtycke från rättighetshavaren.

Vid tolkning av upphovsrättsliga avtal gäller i Sverige den så kallade ”specifikationsprincipen”, enligt vilken man tolkar överlåtelse och upplåtelse snävt till fördel för upphovsmannen. Om avtalet är oklart rörande hur ett verk kan exploateras så gäller alltså den för upphovsmannen mest fördelaktiga tolkningen. I ljuset av den tolkning av konsumtion som EU-domstolen gör understryks återigen vikten av att vid tecknande av upphovsrättsliga avtal noggrant ange på vilket sätt ett upphovsrättsligt skyddat verk får exploateras.

EMILIA HEMPEL
EMILIA.HEMPEL@MSA.SE

Förslaget om enhetligt skydd för företagshemligheter i EU innebär nya möjligheter

Direktivförslaget om ett enhetligt skydd för företagshemligheter i EU hämtar inspiration från det immaterialrättsliga området och ger innehavare av företagshemligheter ökade möjligheter att skydda sina rättigheter i domstol. Förslaget kommer snart bli föremål för informella förhandlingar mellan parlamentet, kommissionen och rådet – trepartsdialogen.

Den europeiska kommissionen lade i november 2013 fram ett förslag till direktiv om ett harmoniserat skydd för företagshemligheter. Förslaget granskades sedan av det europeiska rådet som presenterade ett sammanvägt förslag i maj 2014. JURI (utskottet för rättsliga frågor), som är det utskott i Europaparlamentet som ansvarar för förslaget, röstade om det den 16 juni. Efter omröstningen i JURI påbörjas den så kallade trepartsdialogen (trilogue), som består av informella förhandlingar mellan parlamentet, kommissionen och rådet. Första läsningen av förslaget i parlamentet (plenum) är planerad till novembersessionen i år.

Enligt en studie genomförd på uppdrag av kommissionen anser 75 procent av de europeiska företagen att företagshemligheter är strategiskt viktiga för tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga. För Sverige, som är det enda land inom EU som har en särskild lag om skydd för företagshemligheter, innebär inte direktivförslaget

några omvälvande förändringar. I flera andra medlemsstater är däremot skyddet för företagshemligheter fragmentariskt reglerat, något som direktivförslaget är avsett att undanröja.

I föreliggande direktivförslag föreslås en EU-gemensam definition av vad som utgör företagshemligheter. Definitionen är snarlik den som idag finns i den svenska lagen om skydd för företagshemligheter. En företagshemlighet definieras som information som är hemlig, i den meningen att den inte är allmänt känd hos eller lätt tillgänglig för personer i de kretsar som normalt sett handskas med denna typ av information, och är av kommersiellt värde genom att den är hemlig. Dessutom krävs att informationens innehavare vidtagit åtgärder, som med hänsyn till omständigheterna är rimliga, för att hålla informationen hemlig. Det är sannolikt att kravet på hemlighållande enligt direktivet kommer att tillämpas något strängare än motsvarande krav som nu gäller enligt den svenska lagen om skydd för företagshemligheter. Det kan därför finnas anledning för företag att se över rutiner och policies om hantering av företagshemligheter i förhållande till bland annat anställda, konsulter och avtalsparter.

Nya begrepp som känns igen från immaterialrättens område är till exempel intrångsgörare och intrångsgörande varor som nu också, genom det nya direktivet, föreslås införas för företagshemligheter. För beräkning av skadestånd för olagligt anskaffande, utnyttjande eller röjande av företagshemligheter är tanken, i likhet med vad som i övrigt tillämpas på immaterialrättens område, att det ska vara möjligt att utgå ifrån den royalty eller de avgifter som skulle ha utgått om intrångsgöraren hade begärt tillstånd från den som äger företagshemligheten att utnyttja denna.

En risk med att väcka talan i allmän domstol avseende utnyttjande eller röjande av företagshemligheter är att företagshemligheten i regel måste föreläggas som bevisning och därmed kommer att lämnas ut till motparten och dennes ombud utan något sekretessförbehåll. Direktivförslaget ställer krav på medlemstaterna att införa lagstiftning så att parterna, vittnen och andra som deltar i en domstolsprocess om företagshemligheter inte avslöjar eller använder företagshemligheter som kommit till parternas kännedom inom ramen för domstolsprocessen. Detta är en viktig nyhet i förhållande till den nuvarande svenska lagstiftningen som förhoppningsvis undanröjer ett potentiellt hinder för den som överväger att gå till domstol för att skydda sina företagshemligheter.

PERNILLA BOOK
PERNILLA.BOOK@MSA.SE

Datalagring – i gränslandet mellan brottsbekämpning och mänskliga rättigheter

I april 2014 ogiltigförklarade EU-domstolen datalagringsdirektivet med hänvisning till att det stred mot grundläggande mänskliga rättigheter, däribland rätten till respekt för privatliv. Med anledning av domen beslutade ett antal teleoperatörer att upphöra med lagring av uppgifter för brottsbekämpande ändamål. I Sverige krävde dock tillsynsmyndigheten att datalagringen skulle återupptas eftersom myndigheten bedömde att svensk rätt, som avspeglar det ogiltigförklarade datalagringsdirektivet, inte strider mot EU- eller Europarätten.

Enligt lagen om elektronisk kommunikation (LEK) har teleoperatörer en skyldighet att för brottsbekämpande ändamål lagra uppgifter om abonnemang, innehåll i elektroniska meddelanden och uppgifter som angår särskilda elektroniska meddelanden. Lagringskyldigheten inkluderar bland annat uppgifter som är nödvändiga för att spåra och identifiera källan för kommunikationen, datum, tidpunkt och varaktighet för kommunikationen och var en mobiltelefon använts vid samtalets början och slut. Teleoperatörer har enligt LEK tystnadsplikt för dessa uppgifter. Denna tystnadsplikt kan i vissa fall åsidosättas, såsom exempelvis vid utredning av vissa brott.

EU-domstolen beslutade att ogiltigförklara datalagringsdirektivet eftersom det inte föreskrev tillräckliga skyddsåtgärder för att förhindra otillbörliga intrång i den personliga integriteten. Domstolen hänvisade bland annat till EU:s rättighetsstadga och menade bland annat att direktivet, som det var utformat, inte var förenligt med principen om rätten till respekt för var och ens privatliv.

I Sverige har det numera upphävda direktivet implementerats genom LEK, som fortfarande gäller i Sverige. Efter EU-domstolens dom meddelade Post- och telestyrelsen (PTS), som är ansvarig tillsynsmyndighet, att man i avvaktan på ytterligare utredning tillfälligt skulle avvakta att utfärda förelägganden avseende datalagring. Den statliga utredning som därefter genomfördes konstaterade att den svenska lagstiftningen, trots EU-domstolens dom, är förenlig med kravet på skydd för den personliga integriteten. Detta bland annat då det finns ett antal skyddsåtgärder i den svenska lagstiftningen som går utöver vad det numera upphävda direktivet föreskrev.

Efter att den statliga utredningen slagit fast att den svenska lagstiftningen är förenlig med EU- och Europarätten, utfärdade PTS förelägganden mot de teleoperatörer som efter EU-domstolens dom upphört att lagra data i enlighet med LEK, däribland Tele2. Tele2 överklagade PTS föreläggande och frågan om den svenska lagstiftningens förenlighet med EU-rätten är nu föremål för rättslig prövning. Kammarrätten i Stockholm har nyligen begärt ett förhandsavgörande från EU-domstolen, för att kunna ta ställning till frågan om den svenska lagstiftningen ger ett tillräckligt skydd för den personliga integriteten. EU-domstolen väntas ta ställning till frågan någon gång under våren 2016.

MARTIN HALLSTRÖM
MARTIN.HALLSTROM@MSA.SE

IDA JOHANSSON
IDA.JOHANSSON@MSA.SE

Marknadsdomstolen och Patentbesvärsrätten upphör 2016

Den 1 september 2016 planeras en ny svensk domstolsordning träda ikraft för immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål. Som en konsekvens av förändringen kommer Marknadsdomstolen och Patentbesvärsrätten att upphöra. Reformen innebär även att prövningen av tvister som idag sker i allmänna domstolar över hela landet i framtiden kommer att koncentreras geografiskt till Stockholm.

Förslaget till ny domstolsordning för immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål, som presenterades av alliansregeringen förra året, fick ett huvudsakligen positivt mottagande av remissinstanserna, även om kritik också riktades mot förslaget.

Med remissvaren som utgångspunkt omarbetade justitiedepartementet under den gångna hösten och vintern delar av förslaget för att i slutet av januari presentera en promemoria med kompletterande överväganden. Efter att promemorian genomgått remissförfarande färdigställs nu förslaget av justitiedepartementet. De lagändringar som utgör grunden för den förändrade domstolsordningen planeras träda ikraft den 1 september 2016 (och inte den 1 juli 2015 som ursprungligen var tänkt).

I första instans kommer immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål att avgöras av Patent- och

marknadsdomstolen (som kommer att rymmas inom Stockholms tingsrätt) och i andra instans av Patent- och marknadsöverdomstolen (som kommer att rymmas inom Svea hovrätt).

Patent- och marknadsöverdomstolens avgöranden i tvistemål och ärenden (bland annat registreringsärenden) ska som huvudregel inte få överklagas till Högsta domstolen. I flertalet fall kommer dock Patent- och marknadsöverdomstolen att kunna tillåta att ett avgörande överklagas om det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att målet eller ärendet prövas av Högsta domstolen (så kallad ventil).

De immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål som handläggs i Stockholms tingsrätt och Svea hovrätt när ändringarna träder i kraft kommer att överlämnas till Patent- och marknadsdomstolen respektive Patent- och marknadsöverdomstolen. Det innebär att många mål inom nämnda rättsområden som idag pågår i Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt kommer att omfattas av den nya ordningen. Motsvarande mål som handläggs i andra domstolar kommer däremot inte att överlämnas utan fortsätta att handläggas så länge de pågår enligt de regler som gäller idag.

Det råder stor politisk enighet om behovet av den nya domstolsordningen. Enigheten grundar sig på en önskan om ökad effektivitet och jämnare kvalitet som förväntas bli resultatet av ökad specialisering i dömandet. En rad frågor av praktisk natur återstår dock fortfarande att lösa. En sådan fråga är hur de nya domstolarnas ledamöter ska ges resurser och möjlighet till kvalificerad vidareutbildning och deltagande i internationellt utbyte på samma sätt som domare i länder som England och Tyskland. Sådana möjligheter kan i praktiken visa sig avgörande för att de nya domstolarna ska kunna fungera optimalt i enlighet med nuvarande politiska ambitioner.

PER JOSEFSON
PER.JOSEFSON@MSA.SE

STOCKHOLM
NORRLANDSGATAN 21
BOX 1711
111 87 STOCKHOLM

GÖTEBORG
ÖSTRA HAMNGATAN 16
BOX 2235
403 14 GÖTEBORG

MALMÖ
SÖDERGATAN 22
BOX 4291
203 14 MALMÖ

HELSINGBORG
SÖDRA STORGATAN 7
BOX 1384
251 13 HELSINGBORG

FRANKFURT
BOCKENHEIMER LANDSTRASSE 51-53
60325 FRANKFURT AM MAIN, TYSKLAND

BERLIN
MAUERSTRASSE 83-84
10117 BERLIN, TYSKLAND

MOSKVA
ROMANOV DVOR BUSINESS CENTRE
ROMANOV PER. 4
125009 MOSKVA, RYSSLAND

SHANGHAI
25/F, PLATINUM
NO. 233 TAICANG ROAD, LUWAN DISTRICT
SHANGHAI 200020, KINA

HONG KONG
33/F, JARDINE HOUSE
1 CONNAUGHT PLACE
CENTRAL, HONG KONG, KINA

BRYSSEL
IT TOWER
AVENUE LOUISE 480
1050 BRYSSEL, BELGIEN

NEW YORK
101 PARK AVENUE
NEW YORK NY 10178, USA

WWW.MANNHEIMERSWARTLING.SE

Mannheimer Swartling är Nordens ledande affärsjuridiska byrå. Bland våra klienter finns framstående svenska och internationella företag och organisationer. Byrån arbetar brett, både när det gäller typ av uppdrag och geografi. Verksamheten bedrivs genom egna kontor i Sverige, Tyskland, Ryssland, Kina USA och Bryssel samt i nära samarbete med andra framstående internationella byråer. Byrån omsätter 1,1 miljarder kronor och har 520 medarbetare.

**MANNHEIMER
SWARTLING**